

Метод и оперативна рамка за пишување текстови на јазик разбирлив за сите во контекст на учење



Co-funded by the
European Union

Финансирано од Европската Унија. Сепак, изнесените ставови и мислења се само на авторот(ите) и не ги одразуваат нужно ставовите на Европската Унија или на Европската извршна агенција за образование и култура (EACEA). Ниту Европската Унија ниту EACEA не можат да се сметаат за одговорни за нив.

Вовед

Јазикот разбирлив за сите е моќна алатка за да се осигури дека сите ученици, без разлика на нивото на писменост, потеклото или способностите за учење, можат да пристапат до, да разберат и да задржат клучни информации.

Во образовни и професионални средини за обука, користењето јазик разбирлив за сите придонесува за инклузија, подобро разбирање и поефективни резултати од учењето.

Овој документ претставува сеопфатен метод и оперативна рамка за насочување на едукаторите, дизајнерите на наставни материјали и институциите во создавање или приспособување материјали на јазик разбирлив за сите во контексти на учење.

Основни познавања пред да започнете

Пред да се пишува или адаптира содржина, корисно е да се разберат главните идеи зад едноставниот јазик и да се стекне практично искуство. Овој дел ги претставува клучните ресурси и основните вештини што им помагаат на професионалците да се подготват за процесот на пишување.

Започнете со прегледување на упатствата и стандардите кои ги опишуваат главните принципи на едноставниот јазик.

Како дел од проектот Text it easy!, објавивме Педагошки водич за обучувачи и професионалци, чија цел е да понуди севкупна рамка за усвојување и промовирање на едноставен јазик во образовните институции и културните организации, со посебен фокус на средините за стручна обука.

ISO 24495-1:2023 е меѓународната референца за јазик разбирлив за сите. Таа нуди јасна дефиниција за тоа што претставува јазик разбирлив за сите и ги опишува принципите што го поддржуваат разбирањето кај читателот: логична организација, јасна структура, позната терминологија, концизни реченици и силен фокус на контекстот и целта на читателот. Стандардот исто така вклучува критериуми за оценување дали документот му овозможува на неговата наменета публика брзо да ги пронајде, разбере и користи информациите што ги содржи.

Постојат и специјализирани ISO стандарди за области каде јазикот разбирлив за сите мора да се прилагоди на специфични професионални барања:

ISO 85774 обезбедува насоки за пишување јасна и пристапна правна комуникација, со принципи што им помагаат на правните текстови да станат полесни за разбирање и користење.

ISO 86938 ги применува сличните принципи на научната комуникација, нудејќи насоки за тоа како да се претстават научни информации јасно и точно за различни публикации.

Вежбање пишување на јазик разбирлив за сите и приспособување на тешка содржина

Дури и кога ги знаете правилата, потребно е да практикувате пишување на едноставен јазик за да станете вешти.

Секој пат кога работите со едноставен јазик, наидувате на нови примери и стекнувате искуство во нивно решавање — било додека пишувате, било кога добивате повратни информации.

Овој документ нуди совети што ќе ви помогнат да се справите со конкретни тешкотии и предлози за добивање корисни повратни информации за поддршка на континуираното подобрување. За почеток, можете да имате корист од следново:

Обука

Курсеви за обука можат да се најдат онлајн. Проектот Text-it-easy објави

е-училиштен модул, достапен на веб-страницата во јазичето „Добивање сертификат“.

Некои здруженија и приватни организации исто така нудат специјализирани обуки за јазик разбирлив за сите.

Учење од колега до колега

Работењето со некој што е запознаен со јазик разбирлив за сите и може да го прегледа вашиот содржина е корисен начин за подобрување на вашите вештини.

Започнете со едноставни реченици, потоа вежбајте со документи дизајнирани за вежби со јазик разбирлив за сите, и конечно применете ги овие методи на содржина од реалниот живот.

1. Методолошки принципи на пишување на јазик разбирлив за сите

Чекор 1: Јасно дефинирајте ги целите за учење

Јазикот разбирлив за сите треба да се користи за сите публики, без разлика на нивното ниво на способност за читање. Сепак, пишувањето е-пошта до колега со висока способност за читање е различно од пишувањето курс за ученици од основно училиште.

Затоа, во зависност од содржината и читателите, ќе го прилагодите вашиот резултат. За да го направите тоа:

Обидете се да дознаете повеќе за вашата публика:

- Дефинирајте ги профилите на учениците: возраст, мајчин јазик, целено ниво на јазична способност, когнитивни или училишни потешкотии, образовно позадина, познавање на темата итн.
- Можете да ги прегледате претходните интеракции што сте ги имале со нив или дури да спроведете интервјуа (за совети како да спроведете интервјуа, видете 1.5).
- Размислете за претпоставеното знаење на учениците.

Земете го предвид контекстот во кој учениците ќе го читаат документот:

Размислете што ќе користат за да го читаат, колку време имаат, колку долго ќе останат концентрирани, колку ќе бидат заинтересирани за документот итн.

Јасно идентификувајте што учениците треба да знаат, да направат или да почувствуваат по читањето на содржината:

- Користете глаголи за акција (на пр., „идентификувај“, „објасни“, „примени“) за да опишете што учениците ќе постигнат.
- Наведете ги специфичните прашања на кои треба да се одговори по доставувањето на содржината.

Чекор 2: Набројте и приоритизирајте ја содржината

- Идентификувајте клучни концепти и основни информации што треба да се вклучат.
- Разделете ги сложените идеи на мали, последователни делови.
- Организирајте ги така што најважните информации се на почетокот и логичката структура е кохерентна.
- Отстранете ја повторливоста, страничните теми или отклонувањата, освен ако се потребни.

Чекор 3: Пишувајте на јазик разбирлив за сите

Прв нацрт

Сега можете да започнете со пишување на текстот на јазик разбирлив за сите, применувајќи ги различните правила (видете погоре).

На пример:

- Користете вообичаени, секојдневни зборови (на пр., „користете“ наместо „употребете“).
- Преферирајте активно време: „Тренерите даваат повратни информации“ наместо „Повратни информации се даваат од тренерите“.
- Користете наслови, точки и нумерирани чекори.

Прочитајте го вашиот нацрт за да видите дали се вклучени сите информации наведени во Чекор 1.

Прва верзија

По вашиот прв нацрт, извршете самооценка:

- Прочитајте го текстот повторно за да се осигурате дека ги почитува упатствата за јазик разбирлив за сите.
- Започнете со зборовите, потоа со речениците и конечно со целокупната структура на текстот.
- Во зависност од вашето познавање на правилата за јазик разбирлив за сите, можете да го прочитате текстот додека анализирате дали ги почитува правилата или да ги проверите правилата едно по едно.
- Користењето контролен список за прилагодување на јазик разбирлив за сите може да биде ефикасно. Овој контролен список може да биде општ или специфичен за контекст (правила на организацијата, тип на содржина, карактеристики на читателот итн.) – таков контролен список можете да најдете во нашиот е-училиштен курс.

Корисни алатки

Алатките што го поедноставуваат текстот со еден клик (ChatGPT промпти или други „магични алатки“) не се целосно решение. LLM-моделите не ја познаваат вашата публика, не ги следат потребните чекори за поедноставување на текстот и не ви даваат доволно контрола врз изборот на специфични зборови, реченици или структура.

Можете да користите алатки направени по мерка кои го водат писателот чекор по чекор со детални објаснувања за тешкотиите и како да ги поедноставите (на француски: U31.io, на англиски: readable.com).

Овие алатки исто така нудат прецизна дијагноза на нивото на разбирливост на вашиот текст и ги истакнуваат преостанатите тешкотии.

Чекор 4: Распоред и други размислувања

Во зависност од контекстот, можеби ќе треба да ги земете предвид и другите елементи за да ја направите вашата содржина уште по-достапна.

Дизајн

Користењето на специфичен (и конзистентен) распоред и вклучувањето илустрации може да им помогне на луѓето полесно да ја читаат и разбираат содржината, бидејќи го насочува вниманието, го поддржува разбирањето и го намалува когнитивното оптоварување.

Дигитална употреба

Ако содржината е наменета за дигитална употреба, осигурајте се дека е достапна за лица со попреченост (на пример, оние што се потпираат на читачи на екрани или навигација со тастатура).

За веб-содржина, таа мора да биде во согласност со Насоките за достапност на веб-содржина (WCAG).

Ако им обезбедувате на учениците слајдови или видеа, правилата за достапност се применуваат и се потребни специфични активности за да станат целосно достапни (на пример, упатствата за Microsoft PowerPoint).

Чекор 5: Проценете ја разбирливоста на вашата содржина

Дури и при следење на правилата, создавањето документ на јазик разбирлив за сите може да биде тешко поради вашата сопствена субјективност (познавање на темата, вашата јазична способност, вашите претпоставки за тешкотиите на читателите итн.). Затоа, надворешната проценка е клучен чекор.

Еве неколку начини за спроведување корисни проценки:

Едноставен индекс за оценување, како Flesch–Kincaid, Gunning Fog Index, SMOG Index, Fry Readability Formula, ARI или Coleman–Liau Index, може да ви даде општа идеја за тешкотијата на вашата конечна содржина.

Овие тестови проценуваат приближно ниво на читање според класата, но се базираат само на должината на речениците и комплексноста на зборовите. Повеќе информации за овие индекси се достапни тука.

Некои веб-страници ги генерираат овие резултати автоматски, на пример:

<https://readabilityformulas.com/readability-scoring-system.php>

Постојат и понапредни алатки за оценување (на пример, U31.io на француски или readable.com на англиски), кои нудат детална дијагноза и автоматизирана анализа на разбирливоста.

Учење од колега до колега: некој запознаен со јазик разбирлив за сите може да го прегледа вашиот текст и да даде директни повратни информации.

Панел на читатели: можете да формирате панел што ја претставува вашата целна публика и да ги замолите да ја прочитаат вашата содржина и да ги споделат своите впечатоци. Повратните информации можат да имаат различни форми:

Бинарни прашања: „Дали ја разбра сите информации (упатства, објаснувања, потребни активности)?“ „Дали го најдовте текстот лесен или тежок за читање и разбирање?“

Отворено прашање: „Што мислите за разбирливоста на текстот?“

Поинакви, детални прашања: „Кои зборови или реченици беа тешки за разбирање?“

Специфични прашања за содржината (квиз), на пример: „Кој е главниот лик?“ „Кои се чекорите за пишување на јазик разбирлив за сите?“

Во зависност од контекстот, можете исто така да ја измерите ефикасноста на верзијата на јазик разбирлив за сите индиректно, на пример, со проверка на задоволството на учениците или со тоа дали оценките се подобруваат по достапноста на содржината на јазик разбирлив за сите.

2. Методолошки принципи за прилагодување на постоечка содржина на јазик разбирлив за сите

Прилагодувањето на тежок текст на јазик разбирлив за сите бара структуриран пристап кој го почитува оригиналното значење додека ја подобрува јасноста и достапноста. Методологијата е малку поразлична од пишувањето нова содржина.

Чекор 1: Јасно дефинирајте ги целите за учење

Пред да прилагодите текст, идентификувајте што учениците треба да знаат, разберат или да можат да направат по читањето. Разјаснете:

- целната публика (возраст, јазично ниво, познавање на темата, можни потешкотии во учењето)
- контекстот во кој ќе ја читаат содржината
- основното знаење или активности што се очекуваат од нив

Овие елементи ви помагаат да одлучите која информација треба да се задржи, поедностави или реорганизира во прилагодената верзија.

Чекор 2: Анализирајте го изворниот текст

Прочитајте го целиот текст и идентификувајте елементи што може да предизвикаат потешкотии. На пример:

- истакнете сложени или невообичаени зборови
- подвлечете долги или густы реченици
- означете ги параграфите што содржат повеќе идеи одеднаш
- запишете ја повторливоста или непотребните отклонувања

Одредете кои делови се клучни за разбирање и кои можат да се поедностават или отстранат.

Потоа извлечете ја клучната информација и направете логичка структура на изворниот текст.

Можно реорганизирање:

- Разделете ги сложените идеи на помали, последователни единици.
- Поврзете ја секоја единица со делот од изворниот текст од кој потекнува (на пр., со нумерирање).
- Преуредете ги единиците така што најважната информација ќе биде на почетокот.
- Направете јасна структура што ќе го води процесот на прилагодување.

Чекор 3: Напишете ја прилагодената содржина на јазик разбирлив за сите

Прв нацрт

Прилагодувањето на содржина на јазик разбирлив за сите не е вежба за препишување збор по збор.

Започнете од вашиот план за реорганизација. За секоја поедноставена единица:

- вратете се на соодветниот дел од изворниот текст
- препишете го користејќи ги принципите на јазик разбирлив за сите: познат вокабулар, јасна структура на речениците, логичен ред, активно лице и сл.
- градете го текстот параграф по параграф според вашата нова структура

Вклучете едноставни преодни зборови за да ги поврзете идеите непречено.

Откако ќе го завршите нацртот, проверете дали е кохерентен и дали е вклучена целата потребна содржина.

Споредете го директно со изворниот текст за да се осигурате дека не е изгубено суштинското значење.

Прва верзија

Прегледајте го вашиот нацрт со разгледување на:

- јасност на вокабуларот
- должина и структура на речениците

- редослед на информациите
- кохерентност меѓу идеите
- вкупна разбирливост

Контролна листа дизајнирана за прилагодување на јазик разбирлив за сите може да помогне да се обезбеди конзистентност.

Корисни алатки

Алатки како U31.io (француски) или readable.com (англиски) можат да помогнат со идентификување на долги реченици, сложен вокабулар или структурни проблеми. Тие обезбедуваат дијагноза и резултати за разбирливост за да го водат процесот на подобрување.

Секогаш споредувајте ја изворната и прилагодената верзија за да се осигурате дека не е изгубено ништо суштинско.

Чекор 4: Распоред и други размислувања

Применете визуелни и принципи за достапност за да го направите прилагодениот текст полесен за читање. Ова може да вклучува:

- јасни наслови
- конзистентен распоред
- достапен формат за дигитална содржина
- додавање визуелни елементи или простор за јасност

Чекор 5: Проценете ја разбирливоста

Користете и квантитативни и квалитативни методи за да ја оцените ефикасноста на вашето прилагодување.

- Можете да:
- споредите резултати за разбирливост меѓу изворната и прилагодената верзија
- тестирате и двете верзии со одделни групи читатели (A/B тестирање)
- користите квизови или таргетирани прашања за проверка на разбирањето
- оцените индиректни показатели, како што се задоволството на учениците или подобрување на перформансите

3. Организациска рамка за спроведување

Оперативната рамка обезбедува конкретни чекори и алатки за поддршка на институциите и едукаторите при примената на методите на јазик разбирлив за сите во нивните училишни и образовни средини.

Процес чекор по чекор за создавање текстови на јазик разбирлив за сите

- Развијте институционални политики кои го охрабруваат користењето на јазик разбирлив за сите.
- Подигнете свест на управното ниво, на пример:
 - споделувајќи го документот создаден од Text-it-easy
 - прикажувајќи примери „пред/после“ заедно со повратни информации од учениците (општи коментари и резултати од квизови)
- Понудете обуки за наставници и создатели на содржини.
- Вклучете упатства за јазик разбирлив за сите во наставните приручници.
- Интегрирајте критериуми за јазик разбирлив за сите во евалуациите на наставата.
- Создадете внатрешни контролни листи за јазик разбирлив за сите со оцена за секоја создадена или прегледана содржина.
- Одредете посветено време за прилагодување на постоечки ресурси и за процеси на меѓусебен преглед кога се создава нова содржина.
- Следете ги резултатите (на пример: резултати од разбирање, вклученост на учениците, општи повратни информации).
- Воспоставете редовен циклус за преглед на аудита за јазик разбирлив за сите.
- Создадете и користете специфични шаблони за да се обезбеди достапност.
- Направете секоја верзија на јазик разбирлив за сите достапна за идно повторно користење.

Континуирано подобрување

- Собирајте податоци за резултатите на учениците, задоволството и разбирањето.
- Идентификувајте како овие резултати се поврзани со потребите на учениците и образовните стандарди.
- Редовно собирајте повратни информации од учениците за да ги идентификувате празнините во разбирањето.
- Континуирано следете ги резултатите (на пример: резултати од разбирање, вклученост на учениците, повратни информации).

Улоги и одговорности

- Создавачи на содржини: применуваат правила за јазик разбирлив за сите и ја структурираат наставата.
- Тренери/наставници: даваат повратни информации и ја прилагодуваат усната презентација според тоа.
- Прегледни тимови: обезбедуваат материјалите да ги исполнуваат барањата за разбирливост и наставните цели.
- Ученици: учествуваат во тестирање и даваат повратни информации.

4. Процес на следење и преглед

Примената на јазик разбирлив за сите не е еднократен напор.

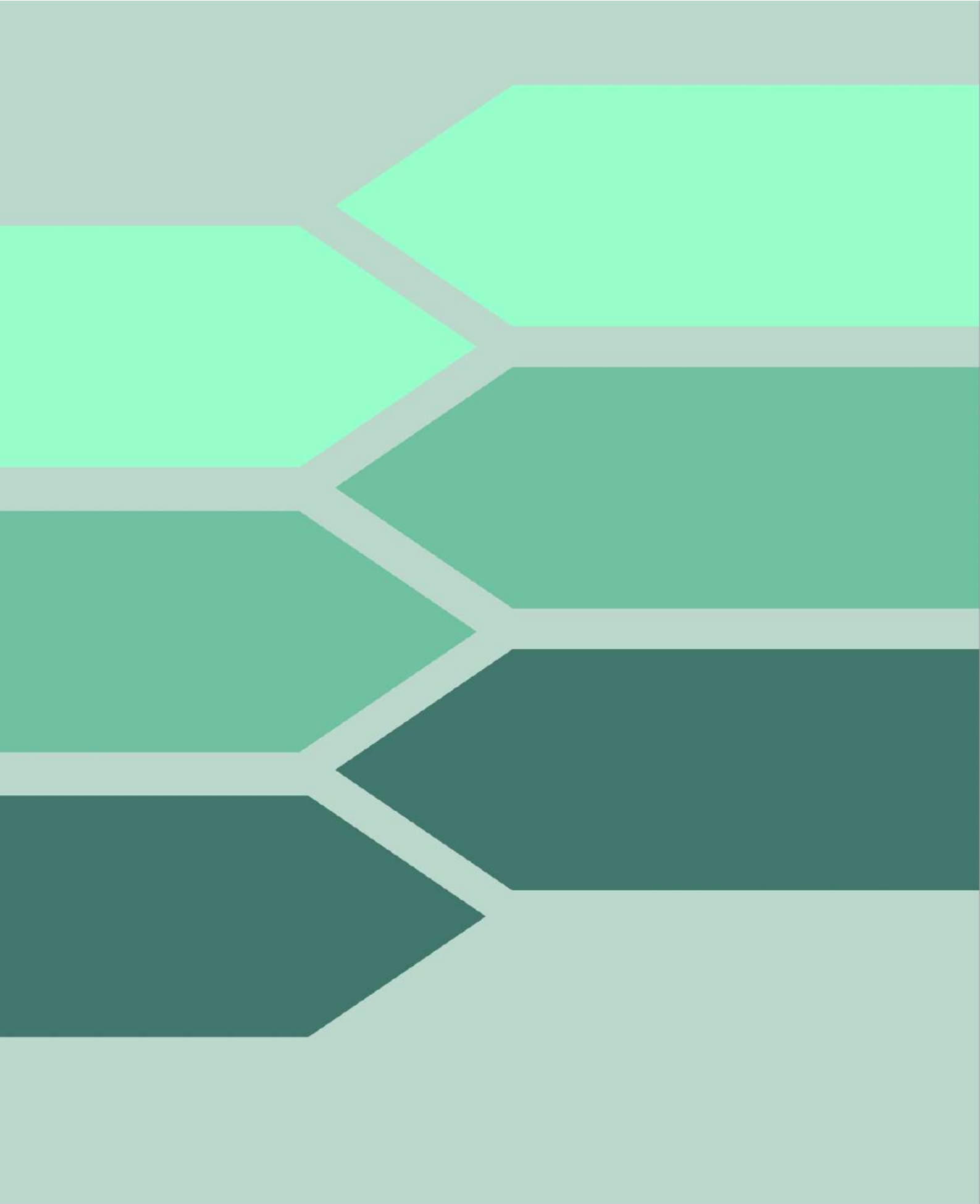
Институциите треба редовно да ја следат интеракцијата на учениците со материјалите и колку добро ги разбираат. Следењето на резултатите и повратните информации од учениците помага да се идентификуваат области кои бараат прилагодување или дополнително разјаснување. Материјалите треба да се ажурираат кога се менуваат барањата за достапност или образовните стандарди.

Структуриран процес на преглед треба да се интегрира во ажурирањата на наставниот план за да се обезбеди сите нови материјали да останат јасни, достапни и во согласност со потребите на учениците.

Заклучок

Јазикот разбирлив за сите ја поддржува инклузијата и им помага на сите ученици да пристапат до, разберат и користат суштински информации. Следејќи структурирана методологија и оперативна рамка, институциите можат да вградат јасност и достапност низ целиот процес на развој на образовни содржини. Ова ја зајакнува еднаквоста во учењето, поддржува усогласеност со стандарди за достапност и ги подобрува образовните резултати.

Пишувањето на јазик разбирлив за сите е клучно за фер и ефикасно учење. Без разлика дали се создаваат нови материјали или се прилагодуваат постоечките, користењето на јазик разбирлив за сите води до појасни содржини, поголема вклученост и подобри резултати за сите ученици. Тоа е практичен и инклузивен пристап кој им користи и на едукаторите и на учениците.



text it **EASY**



Co-funded by
the European Union